proLékaře.cz | 21.11.2026

Doc. MUDr. Marie Nožičková, CSc.
(*7. 10. 1937 – †22. 12. 2016)

V období letošních vánočních svátků nás zastihla velmi smutná zpráva, že 22. 12. 2016 ve věku 79 let naše řady navždy opustila paní doc. MUDr. Marie Nožičková, CSc.

Docentka Nožičková se narodila 7. 10. 1937 ve Zlíně. Rodina pocházela z Valašských Klobouk a oba její rodiče byli notáři. Byla nejmladší ze 3 sourozenců. Její matka brzy ovdověla, protože manžel byl – coby vysoký činovník sokolského hnutí – po několika měsících nacistického věznění v roce 1942 zavražděn v koncentračním táboře Osvětim. Ještě během války se rodina přestěhovala k prarodičům do Jablonného nad Orlicí, kde také paní docentka Nožičková absolvovala základní školu. Gymnázium absolvovala již v Hradci Králové. Po absolvování gymnázia chtěla pokračovat ve studiu na VŠ a jako studijní obor zvolila lékařství. I přes vynikající studijní výsledky dosahované během celého středoškolského studia, včetně maturity, však vedení gymnázia její přihlášku na lékařskou fakultu nedoporučilo pro špatný třídní původ. Navíc dobovými kádrovými orgány jí bylo povoleno se přihlásit pouze na vysokou školu zemědělskou, přestože tento obor byl zcela mimo rámec jejího zájmu. Po maturitě tedy nastoupila na vysokou zemědělskou školu, kde se však již krátce po zahájení studia přesvědčila o nevhodnosti této nucené volby. Z tohoto důvodu, po dokončení prvního semestru, zdejší studium ukončila a nastoupila do zaměstnání ve výrobě. Teprve, přibližně po rok a půl trvající zaměstnanecké periodě na různých pracovních pozicích, se jí podařilo vymanit z dosahu středoškolských kádrových orgánů a získat doporučení z výrobního závodu ke studiu medicíny. Znovu se pokusila o přijetí na medicínu. Vlastní studium lékařských věd započala na lékařské fakultě v Praze, nicméně studia dokončila v roce 1963 již v Hradci Králové. V posledním ročníku se provdala za MUDr. Zdeňka Nožičku, tehdy sekundáře neurologického oddělení v Náchodě, kde se jí v roce 1961 narodil syn Pavel a o 4 roky později již v Hradci Králové druhý syn Jan (oba úspěšní lékaři). Z důvodů získání práce v Hradci Králové změnil manžel obor (patologie), takže od poloviny 60. let působila paní docentka i se svým manželem ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové.

Po promoci nastoupila 1. 8. 1963 jako sekundární lékařka na Kožní kliniku Fakultní nemocnice KÚNZ v Hradci Králové, kde po atestaci prvního stupně z oboru dermatovenerologie zastávala v letech 1966–1971funkci ambulantní lékařky. Se začátkem školního roku 1971/72 přešla na uvolněné školské místo jako odborná asistentka a své pedagogické práci zůstala věrna až do nedávných dnů, tedy za působení řady přednostů (prof. Janoušek, doc. Danda, doc. Rozsívalová). Po obhájení kandidátské disertační práce v roce 1975 na téma porušeného metabolismu železa u nemocných se symptomatickou jaterní porfyrií a po atestaci druhého stupně z oboru dermatologie v roce 1980 habilitovala jako docent pro obor kožní lékařství. V rámci této habilitace obhájila práci na téma „Fotobiologická diagnostika porfyrické choroby".

Od počátku svého působení na hradecké kožní klinice se doc. Marie Nožičková intenzivně zajímala o případy kožního postižení spojovaných s nadměrnou citlivostí kůže na sluneční světlo. U rozpoznaných případů tzv. fotodermatóz usilovala o stanovení akčního spektra provokující světelné dávky potřebné k vyvolání klinického projevu. Jako první v Československu zavedla techniku tzv. simultánních kožních fototestů při použití absorpčních optických filtrů v podmínkách jednotně dodržované dávky terestriálního slunečního záření. V důsledku srovnání typu a intenzity vyvolané kožní reakce byla zjištěna řada fotoprotektivně působících faktorů v kůži. V r. 1968 na základě pozorování publikovaném v prestižním časopise Lancet se jí dostalo pozvání k ročnímu stipendijnímu pobytu ve fotobiologické laboratoři Institutu pro další vzdělávání lékařů v Londýně, kde pracovala více než půl roku v experimentální laboratoři pod vedením špičkového odborníka pro výzkum poruch metabolismu porfyrinů prof. I. A. Magnuse. Své zahraniční zkušenosti aktivně převedla do praxe, a stala se tak vůbec prvou průkopnicí v oboru fotobiologie a fotodermatologie v bývalém Československu. Přistoupila k budování fotobiologické laboratoře na Kožní klinice v Hradci Králové. Výsledkem soustavného úsilí byl vznik pracoviště přístrojově vybaveného srovnatelně s laboratořemi v zahraničí a umožňujícího spolupráci s odborníky stejného zaměření v klinickém výzkumu fotosenzitivity kůže. Neméně významné republikové

proLékaře.cz | 21.11.2026

prvenství získala kožní klinika hradecké nemocnice přičiněním docentky Marie Nožičkové v zavedení fotochemoterapie PUVA (psoralen + UV-A světlo) v roce 1978. V průběhu dalšího desetiletí našla tato medikamentózně řízená fototoxická reakce své uplatnění nejen při léčbě lupénky, ale i v léčení jiných, dříve těžko ovlivnitelných imunodermatóz a je v současnosti nezbytnou součástí léčebné výbavy každého klinického pracoviště. Na klinice zavedla poradnu pro systematické sledování pacientů s kožní formou porfyrie.

Jako pedagog působila doc. Marie Nožičková nejenom na Lékařské fakultě UK, ale i na Střední zdravotnické škole v Hradci Králové a dále v rámci doškolovacích kurzů pořádaných Institutem postgraduálního vzdělávání zdravotníků v Praze a Brně. Její zodpovědnost za výchovu lékařů se projevila i v examinátorské oblasti. Byla známa svými přísnými, ale spravedlivými nároky na vědomosti absolventů. Poznatky získané při své klinické práci a při řešení vědecko-výzkumných úkolů zpracovala ve stovkách publikací, přednášek, ve dvou kapitolách celostátních učebnic, učebních skriptech pro výuku oboru na lékařské fakultě. K přednáškám byla zvána i do zahraničí a absolvovala několik delších studijních pobytů v Německu, Polsku, Maďarsku a Nizozemí. Významným způsobem se zasadila o šíření nejnovějších poznatků oboru úzkou spoluprací se zahraničními odborníky. Díky její aktivitě bylo možné udržet zejména v oblasti fotodermatologie krok s vývojem poznatků ve vyspělém světě. Po celý svůj profesní život důsledně a zcela nezištně podporovala mladé lékaře v publikačních a přednáškových aktivitách a i díky její podpoře byly řadě z nás umožněny zahraniční vzdělávací krátko- i dlouhodobé pobyty. Byla úspěšnou školitelkou dvou aspirantů a jedné frekventantky postgraduálního studia oborové komise pro dermatovenerologii Masarykovy univerzity v Brně, k habilitaci přivedla i 2 pracovníky kliniky (doc. Ettlera, doc. Salavce).

Zastávala i funkci krajského odborníka pro svůj obor v letech 1983–1990, od roku 1984 byla členkou předmětové rady oboru dermatovenerologie při MZd ČR (1984 až 1990), členkou vědecké rady LF UK následně v letech 1992-2003. Jako vedoucí katedry dermatovenerologie LF UK v Hradci Králové působila v letech 1984–1985. Stala se členkou Akademického senátu od prosince 1989 do května 1990. Ve Výboru Československé dermatologické společnosti (později České dermatologické společnosti) pracovala nepřetržitě od roku 1980 až do roku 2000.

Ve Fakultní nemocnici Hradec Králové pracovala doc. MUDr. Marie Nožičková plných padesát tři let, z toho od prosince roku 1985 jako přednostka Kliniky nemocí kožních a pohlavních až do 30. srpna 2003, kdy ukončila své působení v této funkci. V lékařské, pedagogické a examinátorské oblasti byla však nadále aktivní až do roku 2016.

Přímost, čest, pracovitost, otevřenost a lidský rozměr patřily k jednoznačným charakterovým vlastnostem docentky Nožičkové a zapsaly trvale její jméno do historie oboru ve Fakultní nemocnici, na Lékařské fakultě v Hradci Králové a především v srdcích a vzpomínkách svých kolegů a spoluzaměstnanců.

Semper honos nomenque tuum laudesque manebunt – navždy trvati bude Tvá čest i Tvé jméno a sláva (Vergilius, Aeneis 1, 609).

doc. MUDr. Miloslav Salavec, CSc.
přednosta Kliniky nemocí kožních a pohlavních
FN a LF UK v Hradci Králové